

Recenzja rozprawy doktorskiej

**Temat: POZA SCHEMATEM KOLEKCJA DRUKÓW ODZIEŻOWYCH DLA KOBIET
W ROZMIARZE PLUS-SIZE. KORYGOWANIE KSZTAŁTU SYLWETKI ZA POMOCĄ
DRUKÓW NA TKANINIE.**

Autor: mgr Dominika Łukawska

Promotor: dr hab. Ludwika Żytkiewicz-Ostrowska, prof. ASP

promotor pomocniczy: dr Anna Kuźmitowicz

Uwagi wstępne:

- Recenzja przygotowana na zamówienie, zgodnie z § 6pkt 3 i pkt4 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim, [...], (Dz. U. z 2016 poz.1586), na podstawie Uchwały nr 150/2018/19 Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi z dnia 30 września 2019 w związku z powołaniem na recenzenta rozprawy doktorskiej mgr Dominiki Łukawskiej, której przewod doktorski w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe został wszczęty Uchwałą nr 4/2017/2018 Rady Wydziału Tkaniny i Ubioru Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi z dnia 23 października 2017r.
- Recenzję sporządzono na podstawie przesłanej dokumentacji zawierającej:
 - pismo informujące o zleceniu recenzji oraz umowa o dzieło wystawiona przez ASP im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
 - egzemplarz rozprawy doktorskiej
 - płyta CD z dokumentacją rozprawy doktorskiej

Ocena formalna i merytoryczna:

Rozprawa doktorska w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe mgr Dominiki Łukawskiej w części pisemnej posiada formę opisu kluczowych zagadnień tematu, co zapowiada a następnie oddaje złożoność omawianego zagadnienia. Celem rozprawy jest analiza kobiecej sylwetki w rozmiarze *plus size* oraz eksploracja możliwości kształtowania sylwetki i dopasowania stroju do rodzaju figury jako jednej z ważniejszych funkcji ubioru. Autorka eksploruje teorię formy plastycznej, według której: punkt, linia, forma, faktura, kolor, walor i przestrzeń tworzą składowe kompozycji.

Zastosowane zabiegi technologiczne druku na różnorodnych podłożach oraz świadome komponowanie formy, konstrukcji krawieckiej, proporcji i detali w każdym z asortymentów jest próbą spersonalizowania sylwetki według określonych parametrów. Doktorantka podjęła niezwykle trudną próbę dostosowania ubioru do możliwości optycznego „wyszczuplenia” projektu w rozmiarze *plus size* bazując na przeprowadzonych badaniach z zakresu psychofizjologii widzenia i optymalnie granicznych sposobów postrzegania dysproporcji wymagających szczególnej korekty proporcji.

Równolegle podejmuje się badań związanych z tematem rozprawy – przygotowuje rozbudowaną ankietę dla indywidualnych odbiorców w Polsce - bada popularność danych sylwetek i najważniejsze preferowane cechy ubioru *plus size*. Zgodnie z założeniem stanowi ona, kontekstową analizę dla wszystkich wyodrębnionych figur w dużych rozmiarach. Definiuje diametralną różnicę przebiegu linii, w której w odróżnieniu do standardowej rozmiarówki, występuje więcej krzywizn i obłości oraz dysproporcji sylwetki ze zmienną optyką wizualną - nieregularnie rozmieszczonych proporcji w zależności od rodzaju sylwety. Wnioski stały się konieczne w całościowym procesie definiowania i określania funkcji ubioru, kolorystyki oraz kreatywnego doboru tkanin. Opis i dokumentacja w dysertacji zostały przygotowane z zachowaniem należytej staranności. W pełni oddają charakter prowadzonej pracy badawczej i precyzyjnie opracowanej analizy, mapy powiązań, technologii oraz pracy projektowej i artystycznej.

W następnej kolejności omawia wątki historyczne związane z tematem, skupia się na rezultatach projektowych i artystycznych znanych domów mody, krawców, projektantów oraz markowych firm. Wykazuje dużą wiedzę w ujęciu historycznym i współczesnym.

Ważnym punktem jest rozumienie idei design’u oraz refleksji nad nowoczesnym podejściem do projektowania. W zarysie przedstawia zaobserwowane kierunki, w jakich zmierza współczesne szeroko pojęte wzornictwo. Porusza wątki mody, analizuje statystyki, porównuje wyniki rynku *plus size*. Prezentuje różne wyobrażenia na temat kobiet XXL, które wbrew stereotypom, pragną podkreślać swoją sylwetkę i nosić modne ubrania.

W kontekście przedstawionej rozprawy doktorskiej pojęcie „design” należy potraktować jako otwarte na różne interpretacje i wyjaśnienia. Według Lojacono: *Tradycyjnie uznawano design za działalność ograniczoną do tworzenia luksusowych i wyszukanych dóbr, o wyjątkowej wartości estetycznej.*¹ Ta wąska definicja artystycznej kreacji luksusu, ustępuje w literaturze naukowej innym sposobom widzenia - design staje się syntetycznym wyrazem różnych procesów, innowacyjności produkcji, a także sposobów dystrybucji i relacji z klientami. *Design to wizja.... Design to proces.... Design to rezultat, jak pisał Michael Wolff. Jest to jedna z 50 różnych definicji oferowanych przez znanych projektantów [...], które zostały opublikowane w broszurze wydrukowanej przez Design*

¹ Lojacono G. (2002), Design e posizionamento delle imprese, „Economia & Management” No. 4.

*Council (1995).*² Współcześnie, podstawowe cele osadzone są w szerszym kontekście. Widoczne jest łączenie umiejętności projektowych i kwestii społecznych. W tym zakresie Doktorantka swoje wielowątkowe poszukiwania prowadzi równolegle: projektuje tkaninę artystyczną oraz odzieżową do konstruowania innowacyjnych ubiorów w połączeniu z szeroko płaszczyznowymi badaniami własnymi dla osób XXL. Porusza kwestie społeczne związane z grupą docelową Jej odbiorców oraz diagnozuje niedobory bardzo znikomego rynku projektowego, proponując nowe rozwiązania. Takie podejście można z powodzeniem określić mianem projektowania odpowiedzialnego społecznie, dla którego współczesność stała się czasem wielkich wyzwań, możliwości, ale i oczekiwań wszystkich grup społecznych. Od twórców wymaga się czegoś więcej niż tylko wartości estetycznej i użytkowej danego produktu, ale również uwzględnienia w pracy etyki. Wszystko to, wymusza przededefiniowanie roli zawodowej projektanta, która dotychczas mocno wiązała ich pracę z szeroko rozumianą kulturą zazwyczaj popularnej konsumpcji. Podejmuje próbę łączenia własnych umiejętności i wiedzy oraz kwestii społecznych powiązanych z bardzo wąskim, wręcz pomijanym tematem wśród wielu projektantów i producentów odzieży dla popularnych sklepów „sieciowych”.

Zauważam, trafnie wyznaczone cele projektowe jako sumę kilku aspektów: po pierwsze wartości ideowe omawiane wcześniej, po drugie unikatowy pattern tkaniny zastosowany w kolekcji autorskiej dla kobiet w rozmiarze *plus size* jako wynik transformacji własnej wizji plastycznej przełożony wielokrotnie na projekty korygujące zróżnicowane proporcje oraz po trzecie – eksploracja badawcza, która może służyć zarówno popularyzacji tematu jak i niwelowaniu widocznych dysproporcji w branży odzieżowej dla osób „puszystych”.

Dysertację należy rozpatrywać w dwóch obszarach: tkaniny oraz ubioru - zakres, który konsekwentnie poddaje próbie. Malarskie kompozycje przekłada na lekkość formy ubioru i wyrafinowane gamy koloru. Rezygnuje z mocnych kontrastów, balansuje zmiennymi walorami druku i skalą wzoru. Modeluje wielowarstwowe układy tkanin budując relacje kamuflażu pomiędzy proporcjami a sylwetką. W efekcie, poza różnorodnością transparentności, druku sublimacyjnego i cyfrowego, wprowadza modyfikacje konstrukcji, formy i kompozycji. Doświadczenia i sposób myślenia o cechach tekstylnego medium, poddaje rozważaniom, traktując jako istotny punkt wyjścia w projektowaniu. Należy zwrócić uwagę na koncepcję, która jasno precyzuje cel działania badawczego oraz zakres najważniejszych cech użytkowych i artystycznych zaprojektowanych tkanin i ubioru. Jej eksploracje odkrywają nowy potencjał w zetknięciu ze współczesną technologią. Zarówno wymiar artystyczny jak i uzyskane parametry użytkowe mogą stanowić istotny czynnik relacji pomiędzy projektantem a klientem, który uwagę zazwyczaj kieruje na estetykę i funkcjonalność. Projekty tkanin odzieżowych wpisują się w bogatą tradycję wzorniczą. Doktorantka wykazuje duże poczucie wolności twórczej oraz osobistej wypowiedzi artystycznej. Prostota, a zarazem finezja abstraktu, cechuje większość realizacji.

² Rojek - Adamek P., *Wymiary współczesnego design'u a koncepcja zrównoważonego rozwoju*, str.27.

Poza omawianymi aspektami technologicznymi i projektowymi z wykorzystaniem różnych narzędzi i programów komputerowych ważne są wskazania inspiracyjne Autorki cyt.: *postanowiłam stworzyć pejzaż wewnętrzny, a nie zewnętrzny. [...] zdecydowałam się odwołać do kierunku, który podkreślał sam proces twórczy i znaczenie gestu. Ekspresjonistów abstrakcyjnych... [...]. Punktem wyjścia dla określenia celu kompozycyjnego mojej kolekcji druków odzieżowych stały się geometryczne układy.* Doktorantka wymienia szereg inspiracji, precyzyjnie analizując twórczość wielu artystów i zasadniczo prawie wszystkie razem stanowią „kluczową inspirację”.

Najbardziej interesujące są autorskie grafiki, które zostały zaprojektowane na podstawie szkiców malarskich - zmultiplikowane w raporty wzorów w małej i dużej skali oraz unikatowe kompozycje przypominające ręczne barwienie jedwabiu. Dokumentacja wskazuje na oczywisty potencjał techniki druku i jest atutem idei rozwiązań przełożonych na modelowane formy *plus size*. Stanowi kanwę dla wiedzy, ale również przywołuje autorefleksję w budowaniu świadomości projektanta w dobie nowych technologii.

W konstruowaniu ubioru - efektem optycznego „wyszczuplania sylwety” są elementy o wyraźnym pionowym napięciu linii, w tym linii konstrukcyjnej ubioru. Powoduje to, pożądane skupienie kompozycyjne, które może być stosowane w różnych miejscach, zarówno w okolicach osi symetrii postaci, jak i jej boków. Wrażenie wydłużonego prostokąta figury sprawia bardzo korzystne wrażenie wizualne. Zastosowane metody projektowe można porównać zarówno do zasad złotego podziału, który sprowadza się do zachowania proporcji między długością dłuższego i krótszego boku prostokąta. Można je również odnieść zarówno do uniwersalnego języka japońskich projektantów - pozostawiając możliwość drapowania tkaniny ubioru na konkretnej sylwecie jak również do typowego europejskiego projektowania z zastosowaniem szaszewek. Z dużą wirtuozerią wykorzystuje warstwowość zadrukowanych tkanin, manipuluje gamą kolorystyczną i skalą wzoru zachowując równowagę pomiędzy konstrukcją a pożądanym efektem wizualnym.

Obok rzetelnie przeprowadzonej analizy kompozycji, widoczne są badania proporcji wzoru i wpływu koloru na budowanie kształtu sylwetki. Mając świadomość, że trudno zaprojektować wzór zgodny z preferencjami i upodobaniami wszystkich – proponuje kolekcję zgodną z własną estetyką. Minimalistyczne, drobne, geometryczne kształty tworzą obszar logicznej konstrukcji o niewyczerpanych możliwościach - paradygmat najbardziej odpowiadający Jej uporządkowanej, a przy tym niepozbawionej spontaniczności - gestu tworzenia.

Nowatorsko łączy wizję artystyczną i projektową - zarówno poszczególne elementy stylizacji jak i ogólne zestawienia tworzą bardzo interesującą i spójną propozycję. Nie mniej jednak, kurtka prezentowana z tyłu na sylwecie - fotografia numer cztery z podkreśloną linią poziomą na biodrach oraz projekt numer osiem – tył okrycia z długimi rękawami w zestawie z tuniką o ostrych cięciach powoduje pewien niedosyt. Jednakże, w myśl zasady uniwersalnego łączenia różnych asortymentów ubioru – wymiennie - owe pozorne

niedoskonałości stanowią atut w nowych zestawieniach. Ma to miejsce w prezentowanej sesji wizerunkowej, w której panuje pozytywna energia koloru i ekspresja formy podkreślona wszechstronnością poszczególnych asortymentów z kolekcji. Wybrzmiewają wszystkie istotne cechy. Zaproponowany eksperyment dokumentuje przeprowadzone badania oraz składowe rezultaty: kolekcji druków o nadanej formie wymodelowanych ubiorów 3D. Natomiast zaprojektowane formy *plus size* przenosi w obszar *oversize* manipulując zapięciami, wiązaniami oraz różnymi metodami drapowania tkaniny na modelce. Ujawnia uniwersalizm swoich działań rozszerzając tym samym grupę docelową o nowych odbiorców. Takie zabiegi projektowe są otwarte na zmniejszenie podejmowanego ryzyka produkcji. To co może stanowić przeszkodę dla wielu projektantów i producentów – dla Doktorantki jest wielkim atutem, bowiem odważnie podejmuje wyzwanie czyniąc z produktu poniekąd luksusowego – ubiór dostępny dla kobiet o różnych preferencjach estetycznych i użytkowych również w rozmiarach uniwersalnych.

Wszystkie wyżej wymienione zmienne zostały wykorzystane w różnych zestawieniach kolorystycznych i kompozycyjnych. Nakreśla to, potencjał kreacji unikatowej w zetknięciu ze współczesną technologią. Świadomość i wiedza są ważne, ale dopiero otwartość na eksperyment i nowe spojrzenie na miarę potrzeb współczesności staje się wiodącą drogą do kompleksowego projektowania. Począwszy od umiejętności graficznych, kompozycji wzoru, aż po wybór koncepcji i zaprojektowania kolekcji, widoczny jest umiejętny dobór wszystkich narzędzi projektowych.

Doktorantka stawia sobie odważne zadanie w czasach dynamicznych zmian i nowych trendów współczesności. Nie mniej jednak w „oceanie” nadmiaru produkcji istniejąca nisza zostaje wzbogacona o nowe propozycje dla odbiorcy wymagającego, indywidualnego klienta zmagającego się problemami niedoboru wąskiego rynku konsumenckiego – jak trafnie określa w tytule rozprawy: *Poza schematem... [...]*.

Dysertacja posiada merytoryczną zawartość i zakres eksploracji tematu, który został wyczerpująco i klarownie opracowany i przedstawiony. Spełnia wymogi publikacji naukowej i oryginalnego podejścia do tematu. Na uwagę zasługuje bardzo estetyczna graficznie, edycja wydawnicza.

Konkluzja

Mgr Dominika Łukawska zrealizowała zestaw tkanin o nowej estetyce oraz oryginalnie opracowaną projektowo kolekcję ubiorów jako integralną część tematu: *Poza schematem kolekcja druków odzieżowych dla kobiet w rozmiarze plus size. Korygowanie kształtu sylwetki za pomocą druków na tkaninie*. Prezentowany rezultat w formie obszernej dokumentacji projektowej i realizacyjnej łączy w całość wszystkie wątki dzieła, które są realnym przykładem innowacyjnego myślenia i determinacji w działaniu.

Świadomość plastyczna, umiejętność poszukiwania innowacyjnych rozwiązań świadczy o twórczym nastawieniu na kreatywny rozwój.

Rezultat jest składową kilku aspektów: wartości ideowych, unikatowych tkanin zastosowanych w kolekcji autorskiej dla kobiet jako wynik transformacji własnej wizji plastycznej na projekty korygujące zróżnicowane mankamenty sylwety. Stanowi nowatorską propozycję w wypełnianiu widocznych dysproporcji w krajowej branży odzieżowej dla osób w rozmiarze XXL.

Sumując wszystkie powyższe elementy recenzji, wiedzę teoretyczną, znajomość tematu i kontekstu własnej twórczości – wszystko to, w zestawieniu z konsekwencją i chęcią poszerzania własnego horyzontu dowodzi, że autorka nie boi się wyjść poza sferę bezpiecznego komfortu – warunku dalszego rozwoju projektowego i artystycznego.

Oceniam bardzo wysoko rozprawę doktorską i wskazane dzieło mgr Dominiki Łukawskiej. Popieram z całym przekonaniem wnioski o przyznanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowej. Ocena jakości i rozmiaru przedstawionego dzieła w dokumentacji Kandydatki pozwala stwierdzić zgodność z wymogami; bez zastrzeżeń spełnia wszystkie wymagania ustawowe określone zgodnie z § 6pkt 3 i pkt4 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim, [...], (Dz. U. z 2016 poz.1586)

Z wyrazami szacunku

dr hab. Sławomira Chorążyczewska prof. UAP

